

RÁCZ NORBERT

A JÓKEDVEL VÉGZETT MUNKA ÖRÖME

Egy unitárius ifjúsági lelkész feljegyzései

Kevés olyan ember van, aki azzal foglalkozhat, amit igazán szeret, de én közéjük tartoztam és tartozom. Mondom én ezt annak kapcsán is, hogy a *Korunk* szerkesztősége arra kért: az ifjúsági önszerveződés jegyében osszam meg az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) élén szerzett tapasztalataimat. Ifjúsági lelkész? Ifjúsági utazó titkár? Az IKE évekkal előtünk már rendelkezett utazó ifjúsági munkát végző lelkésszel (a két világháború közötti időkben László Dezső töltötte be ezt a tisztséget), s mi csodálattal és – miért ne látnám be? – némi irigységgel tekintettünk feléjük.

Önkéntesen körutaztunk hát jóformán minden hétvégén, látogattuk az egyházközségeket, szerveztük a rendezvényeket, buzdítottuk a fiatalokat. Ebben a korszakban merült fel igen komolyan az, hogy eljött az ideje egy olyan lelkész kinevezésének, aki erre az ifjúsági munkára összpontosít, s aki hídszerepet tölt be az egyház és az ifjúság között. Végül aztán néhai dr. Szabó Árpád püspök úr 2006-ban e sorok íróját szemelte ki arra a feladatra, hogy utazó ifjúsági lelkésze legyen az egyháznak, s különösen figyeljen oda a kolozsvári egyetemisták életére.

Az unitárius ifjúsági mozgalom története a 19. századba nyúlik vissza, s ilyenképpen a Kárpát-medence egyik legrégebbi szervezeteként tartják számon. Kezdetben önképzőkör, majd olvasóegylet, aztán ifjúsági szervezet, rendezvényekkel, kiadványokkal, fiatalos, lázadós kiállításokkal az egyházi vezetőséggel szemben, újabb és újabb utak és lehetőségek felkutatásával, tehát egy igazi ifjúsági kezdeményezés volt, amit –



Az unitárius ifjúsági mozgalom története a 19. századba nyúlik vissza, s ilyenképpen a Kárpát-medence egyik legrégebbi szervezeteként tartják számon.

mint oly sok más hasonló jó szándékú tevékenységet – derékba tört a '40-es évek második felében az önkény.

Azért mégsem semmisült meg az elvetett mag, csak egy nagyon fagyos és túlságosan hosszú telet kellett kibírnia, amíg langyosabb szelet lehelt rá a történelem. Nemzedékek dédelgették az újrakezds reményét, s közülük alig párnak jutott érdemül az, hogy a '89-es fordulat után cselekedhettek. Tagadhatatlan ugyanis, hogy azok számára, akik megtapasztalhatták az 1948 előtti világot, a változás új, jobb korszakot, a régi folyamatok újraindítását jelentette.

A kommunizmust túlélők közül számunkra szép emlékü dr. Erdő János személyisége a legfontosabb. Életművének szélesebb körben történő ismertté tétele fontos lenne, most viszont elégedjünk meg azzal az igen szűkszavú megállapítással, hogy a '89-es változás után neki köszönhetően lendült újra jószerivel minden unitárius egyháztársadalmi munka. A kommunista rezsimet végigélő és -szenvedő egyházi méltóság pályája egy egész korszak metaforája lehetne. A két világháború közötti időszakban kezdi pályafutását a rendkívüli tehetséggel megáldott fiatalember, aki kolozsvári segédlelkészként és tanárként már korán kitűnik kortársai közül. Részt vesz egyháza ifjúsági tevékenységeiben, majd a háború után a régebbi értékek szerint próbál élni. Nem sikerül neki (sem)! Az '56-os forradalom után börtönbe, majd a Duna-deltába kerül, később szabadon bocsátják, s egyházi közbenjárással lesz levéltáros, aztán teológiai tanár. Él és túlél, a lehetőségek között egyenes gerinccel. Aztán jön az új „tavasz”, és Erdő János, immár az egyház főjegyzőjeként és *de facto* vezetőjeként szinte első kezdeményezéseként az egyháztársadalmi szervezetek újjáépítésébe kezd. Régi tanítványát kéri az Unitárius Nőszövetség újjáélesztésére, a teológiai hallgatókat pedig kijelöli az ifjúsági munka felélesztésére. Ismétlem, kijelöli; itt nem volt apelláta.

Az újraindított ifjúsági munka első konkrét megnyilvánulása a Székelykeresztúron, 1991. július 21–23. között megszervezett 15. unitárius ifjúsági konferencia volt. A korábbi 14 hasonló találkozó a két világháború között zajlott, a főjegyző a korábbi modell felelevenítését tűzi ki célul az ifjúság elé. A mintegy 250 fős rendezvény végül a következő nyilatkozatot fogadja el:

„1. A konferencia szükségesnek látja az unitárius ifjúság lelki megújulását, az ifjúsági szervezet munkájának eredményessége érdekében, a jézusi felhívás szellemében: »Szükség néktek újonnan születetek!« Ez a megújulás nyilvánuljon meg cselekvő vallásosságban, az imádkozás és a templomlátogatás gyakorlásában, a vallás-erkölcs igazságainak érvényesítésében a mindennapi életben.

2. Lelkiismereti kötelességünk unitárius vallásunkhoz való »kötődés«; vallás-erkölcsi értékeinknek megőrzése, hagyományainknak ápolása Isten- és ember-szolgálatunkra.

3. Feltétlen parancs és létfeltétel népünkhöz és szülőföldünkhöz való »kötődés«. Ez egyben jelenti az európaiság eszméjének vállalását is.

4. Egyházunk iránti hűséget vállalunk, ugyanakkor egyházunktól biztonságot, lelki támaszt várunk.

5. Szükségesnek tartjuk – lehetőség szerint – a nagyobb egyházközségekben újjászervezni az egyleteket és bevonni a belmissziói és emberszolgálati munkába.

6. Az ifjúsági egylet vezetőségét felhívja, hogy a jövő évi konferenciára készítse elő az ifjúsági egylet Alapszabályzatát. A lehetőség szerint negyedévi tudósítást adjon az egyletek tájékoztatására.

7. A konferencia felhívja a figyelmet egy ifjúsági otthon megteremtésére: gyűlések, találkozók érdekében.”

Az akkor megfogalmazott elvek nem sokat változtak a későbbi időkben. A konferencián szóba kerül a unitárius ifjúsági szervezet, mozgalom (?) új megnevezése is,

hiszen a korábbi Egyetemes Dávid Ferenc Egylet Ifjúsági Köre nem tűnt elég vonzó-
nak. Így született meg az Unitárius és Szabadelvű Ifjak Vallásos Egyleteinek Közös-
sége, azaz Unitárius SZIVEK-változat, amit aztán pár év múlva az Országos Dávid
Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) megnevezés váltott fel.

Az 1991–1995 közötti időszak az útkeresés, az ébredés időszaka volt. Látszott,
hogy a régi formák már nem alkalmasak, de az új helyzetnek megfelelő megoldások-
ra még várni kellett. Addig, amíg jelentkezett egy új nemzedék, amelynek a tagjai az
egyházi vezetőség szempontjából bizonyára „lázadók” voltak, mások szerint a ma-
guk felismeréseinek valóra váltásáért harcolni tudó teológiai hallgatók és világi pá-
lyára készülő egyetemisták. Nagyobb szabadságot kívántak, tágabb mozgásteret, a
vallásosság megélésének új formáit, olyan egyházat és abban olyan ifjúsági szerve-
zetet, amely az adott korszak fiataljainak nyelvét beszéli, problémáikat észleli, segít,
közösséget szervez, s – ami talán a leglényegesebb – ezek a vezetők képesek voltak
időt, munkát áldozni a cél elérése érdekében.

Persze, mint minden változás, ez sem ment zökkenőmentesen. A régivel szembe
kellett szállni, néha szép szóval, máskor makacssággal meg kellett fogalmazni a ké-
rést, példát kellett mutatni, mozgalmat kellett építeni. Ám az ő munkájukat a szer-
vezet virágzása igazolta. Kiderült ugyanis, hogy ezek az emberek értik és érzik kor-
társaik igényeit, a zsidbadt álomból kócosan kikecmergő mozgalom pár év leforgása
alatt többszáz fős, dinamikus életet élő, országos szempontból is egyre fontosabbá
váló, önálló jogi személyiséggel rendelkező (mennyi harc folyt csak ezért...) szerve-
zetté nőtte ki magát. A rendezvénykínálat – az évi egy konferenciához s pár csendes
választmányi üléshez viszonyítva – robbanásszerűen megnőtt. Az ötletek ötleteket
szültek, s jóformán hónapról hónapra duzzadt a kínálat. Az ifjúsági konferenciák
mellé nőtt a színjátékos találkozó, a dévai emlékzarándoklat, az egyház- és nemzetör-
ténelmi vetélkedő, a szórvány- és gyermektáborok, a versmondó- és népdaléneklő
vetélkedő, az egyházköri találkozó, vezetőképzők, választmányi ülések, a népi mes-
terségek tábora... A kisebb falvaktól a nagyvárosokig rendre alakultak helyi egyletek,
az ODFIE neve (közben megtörtént a jogi személyiség megszerzésével együtt a név-
rögzítés is) egyre ismertebb lett.

E sorok írója a vázolt korszak közepén kapcsolódott be a tevékenységbe, s magá-
val ragadta a zsongás. Élet volt, olyan, amelyet sem az iskola, sem a tömbház körül
csoportosuló haveri bandák nem tudtak pótolni. Egy pont jó elegyítése volt a szóra-
kozásnak, a lázadásnak, a társadalmi munkának és a hitelesen megélt vallásosság-
nak. Nem volt ebben mesterkélettség, kenetteljes szemforgatás vagy magamutogatás,
csak jókedvvel végzett sok-sok munka.

Az ezredfordulón aztán egyre kezdtek kihullni körülöttünk – az új nemzedék kö-
rül – a „Nagy Öregek”. Egyesek közülük megkezdték lelkészi szolgálatukat, mások a
maguk pályáján kezdtek felnőtként élni, s alig páran, a legelhivatottabbak maradtak
mellöttünk. Közben meg azért mi is odacseperedtünk, hogy fújni kezdtük a minden-
kori „új nemzedék” dalait. Véleményünk volt arról, hogy mit kellene másképp ten-
ni, duzzogtunk, s forrongtunk, hogy mi aztán sokkal, de sokkal jobban tudjuk majd
vezetni, formálni az igen szeretett szervezetet.

Ám nekünk már nem jutott nagy és látványos harc. Nem kellett helyet kiszakíta-
ni egy gyakran jóval lassúbb tempóban haladó egyházi közvéleménytől, de – és vé-
gül ez lett a mi harcunk – a forrongás utáni jóval higgadtabb légkörben meg kellett
erősíteni a szervezet életét. Kétezer után az ifjúsági élet láza valamennyire alábbha-
gyott. Sorra buktak ki az erősnek tűnő szervezetek, a tagság fenntartása, a létszám-
ok megőrzése egyre nehezebb feladatnak bizonyult. Szükségessé vált a hosszú távú
berendezkedés megszervezése. Így készült stratégiai terv (rejtélyes SWOT-analízis-
sel), így egyszerűsödött a még mindig számunkra túl bonyolult helyi fiókszerveze-

tek belső rendszere, így kaptak helyet új elképzelések és javaslatok, rendezvények és programok, bővült az infrastruktúra, gyűlt a szervezési tapasztalat, és így vált egyre hatékonyabbá az intézményi élet.

E jelentős lépés után az ODFIE élete újabb szakaszba került, amikor az immár széles társadalmi elismeréssel, megfelelő szervezési és szervezeti tapasztalattal rendelkező ifjúsági egyesület a kora 21. század általános kihívásaival nézhetett szembe. Nagy megvalósításként tekintünk arra a tényre, hogy miközben majd minden erdélyi magyar ifjúsági szervezet tagsága rohamosan fogyott az elmúlt években, az ODFIE-nek nemcsak sikerült megőrizni tagjainak a létszámát, hanem gyarapítani is azt. A rendezvénykínálat tovább bővült, immár kimondottan vallásos, ifjúsági programokkal, nyilván anélkül, hogy a korábban elkezdett tágabb közművelődési tevékenység, illetve öntudat erősítési él csorbult vagy halványult volna.

Jelen pillanatban az ODFIE Erdély – s talán még azt is megkockáztatnám, hogy a Kárpát-medence – egyik legrobosztusabb alapokon álló ifjúsági szervezete. Amelyik a szerfelett megnövekedett – és sok esetben az elveivel ellentétes irányt mutató – kínálat közepette eleget tesz küldetésének. Természetesen ahhoz, hogy erre a szintre kerüljön, szükség volt minden egyes fentebb vázolt korszakra és lépésre; a kezdeti tapogatózástól a lázadó hangú késő '90-es évek eseményein át vezetett az út az ezredforduló immár nyugodtabb mederben zajló életéig. A folytonosságot, a változó időkben viszont megőrizte néhány alapelvnek a szigorú betartása. A forma többször igen szélsőségesen változott, de a keret mögötti lényeg, a kifejtett munka igazi célja nem változott.

Öröm volt számomra minden szakasz; kezdve a rendezvényeken való részvételtől a kisebb-nagyobb, majd egyre növekvő szervezési feladatokon át, magáig a szervezet vezetéséig és képviseléséig. Öröm, megtiszteltetés, rengeteg tanulási lehetőség és tapasztalat, ami meghatározó nyomot hagyott az életemben. Szeretném, hogy minél többen megtapasztalják ezt; a gyermektáborosok éppúgy, mint az immár saját utódaikat rendezvényekre hozó „vénegyletesekig”.

